

ՀԱՏՈՒԿ ԿԱՐԾԻՔ

Հայաստանի Հանրապետության վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական պալատի կողմից թիվ ԱՎԴ/0791/02/13 քաղաքացիական գործով 2024 թվականի մայիսի 07-ի կայացված որոշման պատճառաբանական և եզրափակիչ մասերի վերաբերյալ

07.05.2024 թվական

Հայաստանի Հանրապետության վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական պալատը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան), 2024 թվականի մայիսի 07-ին գրավոր ընթացակարգով քննելով Արթուր Հովհաննիսյանի սնանկության գործով կառավարիչ Կամո Հարոյանի (այսուհետ՝ Կառավարիչ) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարանի 15.12.2020 թվականի որոշման դեմ՝ ըստ Արթուր Հովհաննիսյանի սնանկության գործով կառավարիչ Կարեն Ախոյանի հայցի ընդդեմ Արթուր, Թամարա Սարգսի, Արմենուհի, Թամարա Արթուրի և Հարութ Հովհաննիսյանների՝ ընդհանուր գույքում բաժնի վրա բռնագանձում տարածելու պահանջի մասին, նույն պալատի ընդհանուր թվի մեծամասնությամբ որոշել է Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարանի 15.12.2020 թվականի որոշումը թողնել օրինական ուժի մեջ:

Վճռաբեկ դատարանի դատավոր Էդ. Սեդրակյանս, համաձայն չլինելով վերը նշված որոշման պատճառաբանական և եզրափակիչ մասերի վերաբերյալ Վճռաբեկ դատարանի դատավորների մեծամասնության կարծիքի հետ, ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 27-րդ հոդվածի 9-րդ և 10-րդ մասերով, շարադրում եմ իմ հատուկ կարծիքը:

1. Գործի դատավարական նախապատմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Արթուր Հովհաննիսյանի սնանկության գործով կառավարիչ Կարեն Ախոյանը պահանջել է Արարատ մարզի Նոյակերտ համայնքում գտնվող թիվ 000-167 կադաստրային ծածկագրով բնակելի տնից (տնամերձ հողամասով) առանձնացնել պարտապան Արթուր Հովհաննիսյանի բաժինը և դրա վրա տարածել բռնագանձում:

Արարատի և Վայոց ձորի մարզերի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 14.09.2020 թվականի վճռով քաղաքացիական գործի վարույթը կարճվել է, և Կառավարչից հօգուտ «Հայաստանի Հանրապետության փորձագիտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի բռնագանձվել է 101.000 ՀՀ դրամ՝ որպես Դատարանի 09.03.2015 թվականի որոշմամբ նշանակված դատաշինարարատեխնիկական և դատաապրանքագիտական փորձաքննության ծախս:

ՀՀ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 15.12.2020 թվականի որոշմամբ Կառավարչի բերած վերաքննիչ բողոքը մերժվել է, և Դատարանի 14.09.2020 թվականի վճիռը թողնվել է անփոփոխ:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Կառավարիչը:

Վճռաբեկ բողոքի պատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքը, հիմնավորումները և պահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներքոհիշյալ հիմնավորումներով.

Վերաքննիչ դատարանը խախտել է «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 29-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության 1998 թվականի հունիսի 17-ի օրենսգրքի (այսուհետ՝ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրք) 53-րդ և 73-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անձը նշված հիմքերի առկայությունը պատճառաբանել է հետևյալ հիմնավորումներով.

Վերաքննիչ դատարանն անտեսել է, որ վերջին դատաշինարարատեխնիկական և դատասպրանքագիտական փորձաքննությունները նշանակվել են 09.03.2015 թվականի որոշմամբ, երբ ինքը դեռևս նշանակված չի եղել սնանկության գործով կառավարիչ: Ավելին՝ ինքը Արթուր Հովհաննիսյանի սնանկության գործով կառավարիչ է նշանակվել 02.04.2015 թվականի որոշմամբ:

Թիվ ԱՎԴ/0019/04/11 սնանկության գործով Արարատի և Վայոց ձորի մարզերի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի 06.12.2019 թվականի վճռով՝ ըստ ՀՀ ՊԵԿ Արարատի ՏՀՏ-ի դիմումի՝ Արթուր Հովհաննիսյանին սնանկ ճանաչելու պահանջի մասին, գործի վարույթը կարճվել է, քանի որ պարտապան Արթուր Հովհաննիսյանը 10.10.2015 թվականին մահացել է, որի մասին մահվան վերաբերյալ ակտերի մասին գրանցման գրքում 20.10.2016 թվականին կատարվել է թիվ 457 Ժ/Բ գրանցումը, իսկ սույն քաղաքացիական գործով ինքը որպես հայցվոր է ներգրավվել միայն 14.07.2020 թվականի որոշմամբ, այսինքն՝ այն ժամանակ, երբ իր լիազորություններն արդեն իսկ որպես Արթուր Հովհաննիսյանի սնանկության գործով կառավարչի դադարեցված են եղել՝ սնանկության գործի վարույթը 06.12.2019 թվականի վճռով կարճված լինելու հիմքով: Հետևաբար ինքը չի կարող և չպետք է անձնական պատասխանատվություն կրի սույն քաղաքացիական գործով առաջացած փորձաքննության ծախսերի մասով, քանի որ ինչպես սնանկության վարույթը, այնպես էլ սույն քաղաքացիական գործի վարույթը կարճվել են անկախ իր կամքից՝ պարտապանի մահվամբ:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը պահանջել է բեկանել Վերաքննիչ դատարանի 15.12.2020 թվականի որոշումը և փոփոխել այն՝ համապատասխանողներից հոգուտ «Հայաստանի Հանրապետության փորձագիտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի բռնագանձել փորձաքննության ծախսերի գումարը:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) թիվ ԱՎԴ/0019/04/11 սնանկության գործով Արարատի և Վայոց ձորի մարզերի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի 28.07.2011 թվականի վճռով Արթուր Հովհաննիսյանը ճանաչվել է սնանկ: Նույն դատարանի 10.08.2011 թվականի

որոշմամբ Արթուր Հովհաննիսյանի սնանկության գործով կառավարիչ է նշանակվել Կարեն Ախոյանը (**հատոր 1-ին, գ.թ. 6-8**).

2) Արթուր Հովհաննիսյանի սնանկության գործով կառավարիչ Կարեն Ախոյանը հայցադիմում է ներկայացրել Դատարան ընդդեմ Արթուր, Թամարա Սարգսի, Արմենուհի, Թամարա և Հարութ Հովհաննիսյանների՝ ընդհանուր գույքում բաժնի վրա բռնագանձում տարածելու պահանջի մասին, որը Դատարանի դատավոր Լ. Արազյանի 20.08.2013 թվականի որոշմամբ ընդունվել է վարույթ (**հատոր 1-ին, գ.թ. 1-3**).

3) Դատարանի դատավոր Լ. Արազյանը, հիմք ընդունելով Արթուր Հովհաննիսյանի սնանկության գործով կառավարիչ Կարեն Ախոյանի՝ շինարարատեխնիկական և ապրանքագիտական փորձաքննություն նշանակելու մասին միջնորդությունը, 25.03.2014 թվականին որոշում է կայացրել շինարարատեխնիկական ու ապրանքագիտական փորձաքննություն նշանակելու մասին՝ դրա կատարումը հանձնարարելով «Էքսպերտ ՍՎՍ» ՍՊԸ-ի փորձագետներին, և քաղաքացիական գործի վարույթը կասեցրել է մինչև փորձաքննության եզրակացություն ստանալը (**հատոր 1-ին, գ.թ. 72, 117, 118**).

4) Դատարանի դատավոր Լ. Արազյանին քրեական գործերով դատավոր նշանակելու կապակցությամբ գործը բաշխվել է Դատարանի դատավոր Ա.Հովհաննիսյանին, ով 09.03.2015 թվականին իր հերթին որոշում է կայացրել շինարարատեխնիկական և ապրանքագիտական փորձաքննություն նշանակելու մասին՝ դրա կատարումը հանձնարարելով «Հայաստանի Հանրապետության փորձագիտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ին, ու քաղաքացիական գործի վարույթը կասեցրել է մինչև փորձաքննության եզրակացություն ստանալը (**հատոր 2-րդ, գ.թ. 1, «www.datalex.am» տեղեկատվական համակարգ**).

5) թիվ ԱՎԴ/0019/04/11 սնանկության գործով Արարատի և Վայոց ձորի մարզերի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի 06.02.2015 թվականի որոշմամբ Կարեն Ախոյանն ազատվել է Արթուր Հովհաննիսյանի սնանկության գործով կառավարիչի պարտականությունների կատարումից, ու նույն դատարանի 02.04.2015 թվականի որոշմամբ Արթուր Հովհաննիսյանի սնանկության գործով կառավարիչ է նշանակվել Կամո Հարոյանը (**հատոր 3-րդ, գ.թ. 20, «www.datalex.am» տեղեկատվական համակարգ**).

6) 10.10.2015 թվականին Արթուր Հովհաննիսյանը մահացել է (**հատոր 3-րդ, գ.թ. 62**).

7) 28.08.2017 թվականին Դատարանում ստացվել է «Հայաստանի Հանրապետության փորձագիտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի փորձագետի կողմից տրված շինարարատեխնիկական և ապրանքագիտական փորձաքննության եզրակացությունը. փորձաքննության կատարման ծախսը կազմել է 101.000 ՀՀ դրամ (**հատոր 2-րդ, գ.թ. 15-33**).

8) Դատարանի 28.08.2017 թվականի որոշմամբ գործի վարույթը վերսկսվել է՝ կասեցումն առաջացրած հանգամանքը վերանալու կապակցությամբ (**հատոր 2-րդ, գ.թ. 35**).

9) թիվ ԱՎԴ/0019/04/11 սնանկության գործով Արարատի և Վայոց ձորի մարզերի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը, հիմք ընդունելով Արթուր Հովհաննիսյանի սնանկության գործով կառավարիչ Կամո Հարոյանի **08.11.2019 թվականի** միջնորդությունը՝ սնանկության գործի վարույթը կարճելու վերաբերյալ,

06.12.2019 թվականին վճիռ է կայացրել սնանկության գործի վարույթը կարճելու մասին այն պատճառաբանությամբ, որ սնանկության վարույթով պարտապանի մահից հետո վիճելի իրավահարաբերությունը բացառում է իրավահաջորդությունը: Արթուր Հովհաննիսյանի սնանկության գործի ավարտից հետո կառավարիչ Կամո Հարոյանի՝ «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված իրավունքները և պարտականությունները դադարեցվել են **(հիմք՝ «www.datalex.am» տեղեկատվական համակարգ)**.

10) Դատարանը, ավարտելով գործի դատաքննությունը, վճռի հրապարակման ժամանակ է հայտարարել 14.07.2020 թվականը, ժամը՝ 09:10-ը, այնուհետև այն վեր է սկսել՝ ապացույցները լրացուցիչ հետազոտելու պատճառաբանությամբ: Դատարանը, պարզելով, որ «սնանկության գործի ավարտից հետո կառավարչի լիազորությունները համարվել են ավարտված», վճռի հրապարակման ժամանակ է հայտարարել 14.09.2020 թվականը, ժամը՝ 14:55-ը **(հատոր 4-րդ, գ.թ. 19, 36)**:

4. Հատուկ կարծիքի հիմնավորումները՝

Իրավահարաբերության ծագման պահին գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի համաձայն՝ սնանկության գործերի վարումն իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով, Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգրքով և նույն օրենքով սահմանված կարգով: Եթե նույն օրենքով սահմանված են այլ կանոններ, քան Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով, ապա սնանկության գործի քննությունն իրականացվում է նույն օրենքով սահմանված կանոններով:

Իրավահարաբերության ծագման պահին գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 29-րդ հոդվածի 1-ին մասի «գ» կետի համաձայն՝ սնանկության վերաբերյալ գործով նշանակված կառավարիչը՝ պարտապանի անունից դիմում է դատարաններ՝ դատական կարգով լուծում պահանջող հարցերով, ներգրավվում է պարտապանի այն դատավարություններում, որոնցում վերջինս հանդես է գալիս որպես հայցվոր, պատասխանող կամ վեճի առարկայի նկատմամբ ինքնուրույն պահանջներ ներկայացնող երրորդ անձ, առանց լիազորագրի հանդես է գալիս պարտապանի անունից:

Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ նույն օրենքով սահմանված լիազորություններն իրականացնելիս կառավարիչը գործում է պարտապանի անունից և իր պատասխանատվությամբ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը նախկինում կայացրած որոշմամբ արձանագրել է, որ դատարանի վճռով սնանկ ճանաչված պարտապանը սնանկ ճանաչվելուց հետո այլ դատական գործերով իր անունից ինքնուրույն չի կարող իրացնել իր դատավարական իրավունքներն ու պարտականությունները, քանի որ նրա անունից ի պաշտոնե հանդես է գալիս սնանկության գործով կառավարիչը: Միաժամանակ ՀՀ վճռաբեկ դատարանն արձանագրել է, որ դատարանի վճռով սնանկ ճանաչված պարտապանը սնանկ ճանաչվելուց հետո չի կարող զրկվել նույն սնանկության գործի շրջանակներում իր դատավարական իրավունքներն իրացնելու հնարավորությունից (օրինակ՝ «Սնանկության

մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի հիմքով կառավարչի գործողությունները (անգործությունը) վիճարկելը, սնանկության գործի շրջանակներում կայացված դատական ակտերը բողոքարկելը, նույն օրենքով սահմանված դեպքերում առարկություններ ներկայացնելը և այլն) (տե՛ս, «Հայբիզնեսթանկ» ՓԲԸ-ն ընդդեմ «ՄԻԼԼԱՐ» ՍՊԸ-ի թիվ ԵԿԴ/2628/02/13 քաղաքացիական գործով ՀՀ վճարել դատարանի 03.12.2014 թվականի որոշումը):

ՀՀ սահմանադրական դատարանը 26.01.2021 թվականի թիվ ՍԴՈ-1572 որոշմամբ արձանագրել է, որ պարտապանի՝ սնանկ ճանաչվելու փաստն ինքնին ենթադրում է, որ վերջինս չի կարողացել կատարել իր ֆինանսական պարտավորությունները, այդ իսկ պատճառով սնանկ ճանաչվելուց հետո դատարանի կողմից նշանակվում է սնանկության գործով կառավարիչ, որի լիազորություններն էլ հանգում են պարտատերերի պահանջների պատշաճ բավարարման ապահովմանը: Հենց դա է պատճառը, որ օրենսդիրը սնանկության գործով կառավարչին է վերապահել դատական կարգով լուծում պահանջող հարցերով պարտապանի անունից դատարաններ դիմելու իրավասությունը:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ թիվ ԱՎԴ/0019/04/11 սնանկության գործով Արարատի և Վայոց ձորի մարզերի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի 28.07.2011 թվականի վճռով Արթուր Հովհաննիսյանը ճանաչվել է սնանկ: Նույն դատարանի 10.08.2011 թվականի որոշմամբ Արթուր Հովհաննիսյանի սնանկության գործով կառավարիչ է նշանակվել Կարեն Ախոյանը:

Արթուր Հովհաննիսյանի սնանկության գործով կառավարիչ Կարեն Ախոյանը, իրացնելով «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 29-րդ հոդվածի 1-ին մասի «գ» կետով իրեն վերապահված լիազորությունը, 15.08.2013 թվականին հայցադիմում է ներկայացրել Դատարան ընդդեմ Արթուր, Թամարա Սարգսի, Արմենուհի, Թամարա Արթուրի և Հարութ Հովհաննիսյանների՝ ընդհանուր գույքից պարտապանի բաժինն առանձնացնելու ու դրա վրա բռնագանձում տարածելու պահանջի մասին:

Դատարանի դատավոր Լ. Արազյանի 20.08.2013 թվականի որոշմամբ հայցադիմումն ընդունվել է վարույթ, իսկ 25.03.2014 թվականին, հիմք ընդունելով Արթուր Հովհաննիսյանի սնանկության գործով կառավարիչ Կարեն Ախոյանի՝ շինարարատեխնիկական և ապրանքագիտական փորձաքննություն նշանակելու մասին միջնորդությունը, որոշում է կայացվել շինարարատեխնիկական ու ապրանքագիտական փորձաքննություն նշանակելու մասին՝ դրա կատարումը հանձնարարելով «Էքսպերտ ՍՎՍ» ՍՊԸ-ի փորձագետներին, և քաղաքացիական գործի վարույթը կասեցվել է մինչև փորձաքննության եզրակացություն ստանալը:

Դատարանի դատավոր Լ. Արազյանին քրեական գործերով դատավոր նշանակելու կապակցությամբ գործը բաշխվել է Դատարանի դատավոր Ա. Հովհաննիսյանին, ով 09.03.2015 թվականին իր հերթին որոշում է կայացրել շինարարատեխնիկական և ապրանքագիտական փորձաքննություն նշանակելու մասին՝ դրա կատարումը հանձնարարելով «Հայաստանի Հանրապետության փորձագիտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ին,

ու քաղաքացիական գործի վարույթը կասեցրել է մինչև փորձաքննության եզրակացություն ստանալը:

Թիվ ԱՎԴ/0019/04/11 սնանկության գործով Արարատի և Վայոց ձորի մարզերի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի 06.02.2015 թվականի որոշմամբ Կարեն Ախոյանն ազատվել է Արթուր Հովհաննիսյանի սնանկության գործով կառավարչի պարտականությունների կատարումից, ու նույն դատարանի 02.04.2015 թվականի որոշմամբ Արթուր Հովհաննիսյանի սնանկության գործով կառավարիչ է նշանակվել Կամո Հարոյանը:

10.10.2015 թվականին Արթուր Հովհաննիսյանը մահացել է:

28.08.2017 թվականին Դատարանում ստացվել է «Հայաստանի Հանրապետության փորձագիտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի փորձագետի կողմից տրված շինարարատեխնիկական և ապրանքագիտական փորձաքննության եզրակացությունը. փորձաքննության կատարման ծախսը կազմել է 101.000 ՀՀ դրամ: Դատարանի 28.08.2017 թվականի որոշմամբ գործի վարույթը վերսկսվել է՝ կասեցումն առաջացրած հանգամանքը վերանալու կապակցությամբ:

Թիվ ԱՎԴ/0019/04/11 սնանկության գործով Արարատի և Վայոց ձորի մարզերի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը, հիմք ընդունելով Արթուր Հովհաննիսյանի սնանկության գործով կառավարիչ Կամո Հարոյանի **08.11.2019 թվականի** միջնորդությունը՝ սնանկության գործի վարույթը կարճելու վերաբերյալ, 06.12.2019 թվականին վճիռ է կայացրել սնանկության գործի վարույթը կարճելու մասին այն պատճառաբանությամբ, որ սնանկության վարույթով պարտապանի մահից հետո վիճելի իրավահարաբերությունը բացառում է իրավահաջորդությունը: Արթուր Հովհաննիսյանի սնանկության գործի ավարտից հետո կառավարիչ Կամո Հարոյանի՝ «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված իրավունքները և պարտականությունները դադարեցվել են:

Դատարանը, ավարտելով գործի դատաքննությունը, վճռի հրապարակման ժամանակ է հայտարարել 14.07.2020 թվականը, ժամը՝ 09:10-ը, այնուհետև այն վեր է սկսել՝ ապացույցները լրացուցիչ հետազոտելու պատճառաբանությամբ, և պարզելով, որ «սնանկության գործի ավարտից հետո կառավարչի լիազորությունները համարվել են ավարտված», վճռի հրապարակման ժամանակ է հայտարարել 14.09.2020 թվականը, ժամը՝ 14:55-ը:

Դատարանը 14.09.2020 թվականին վճիռ է կայացրել քաղաքացիական գործի վարույթը կարճելու մասին՝ միաժամանակ Կառավարչից հոգուտ «Հայաստանի Հանրապետության փորձագիտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի բռնագանձելով 101.000 ՀՀ դրամ՝ որպես փորձաքննության ծախս:

Վերաքննիչ դատարանը, պատճառաբանելով նաև, որ «թիվ ԱՎԴ/0791/02/13 քաղաքացիական գործով հայցի հարուցման հիմքը Արթուր Հովհաննեսի Հովհաննիսյանի սնանկության գործով կառավարչի հայցադիմումն է», «թեև հայցվորի կողմից հարուցված գործի քննությունը չի շարունակվել հայցվորի կամքից անկախ պատճառով՝ պարտապանի մահվամբ, այնուամենայնիվ հարուցված գործի շրջանակներում առաջացել է բաշխման

ենթակա դատական ծախս, որպիսին կրելու պարտականությունը դրվում է հայցվոր կողմի վրա, քանի որ վերջինիս հայցի հիմքով հարուցված գործն ավարտվել է առանց դրա ըստ էության լուծման», «սույն քաղաքացիական գործով փորձաքննությունը նշանակվել է 09.03.2015 թվականի որոշմամբ, ընդ որում, փորձաքննության կատարումն սկսվել է 09.08.2017 թվականին և ավարտվել է 16.08.2017 թվականին: Այսինքն, 02.04.2015 թվականին նշանակվելով որպես Արթուր Հովհաննիսյանի սնանկության գործով կառավարիչ, Կ. Հարոյանը սրանձնել է «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքով կառավարչին վերապահված բոլոր իրավունքներն ու պարտականությունները, այդ թվում՝ սույն քաղաքացիական գործի շրջանակներում՝ նկատի ունենալով, որ սույն գործի հարուցման հիմք է հանդիսացել հենց Արթուր Հովհաննիսյանին սնանկ ճանաչելու պահանջի մասին թիվ ԱՎԴ/0019/04/11 սնանկության գործի վարույթը: Ընդ որում, չի կարող էական համարվել սույն գործով Դատարանի կողմից պարտապանի հաջորդ կառավարչին ծանուցելու ժամանակահատվածը, քանի որ կառավարիչ նշանակվելու պահից սկսած Կ.Հարոյանը՝ որպես պարտապան Արթուր Հովհաննեսի Հովհաննիսյանի սնանկության գործով կառավարիչ պարտավոր էր հետևել ինչպես սնանկության վարույթի, այնպես էլ դրա շրջանակներում հարուցված, առավել ևս՝ սնանկության կառավարչի հայցերով հարուցված գործերի ընթացքին, որպիսի պարագայում, նախ պետք է Դատարանին տեղեկացնել կառավարչի փոփոխության, այնուհետև՝ պարտապանի մահվան մասին: Դրանից հետո արդեն Դատարանի որոշման ենթակա հարց էր՝ փորձաքննությունը պետք է կատարվեր, թե փորձաքննություն նշանակելու որոշման պահանջները թողնվեր անկատար՝ այդ մասին տեղեկացնելով փորձագետին», 15.12.2020 թվականին որոշում է կայացրել Կառավարչի բերած վերաքննիչ բողոքը մերժելու, և Դատարանի 14.09.2020 թվականի վճիռն անփոփոխ թողնելու մասին:

Վճռաբեկ դատարանը, մերժել է Կառավարչի վերաքննիչ բողոքը այն պատճառաբանությամբ, որ «(...) Կառավարիչն անգործություն է դրսևորել ինչպես սնանկության վարույթում, այնպես էլ սույն քաղաքացիական գործով, որն արտահայտվել է սնանկության գործով պարտապան Արթուր Հովհաննիսյանի՝ 10.10.2015 թվականին մահացած լինելու մասին Սնանկության դատարանին միայն դրանից շուրջ 4 փարի մեկ ամիս անց՝ 08.11.2019 թվականին տեղեկացնելով: Վճռաբեկ դատարանի նման եզրահանգումը պայմանավորված է նրանով, որ եթե Կառավարիչը ողջամիտ ժամկետում ձեռնարկեր վերը նշված գործողությունը, այն է՝ Սնանկության դատարանին պարտապան Արթուր Հովհաննիսյանի մահվան մասին տեղեկացնել ավելի վաղ, ապա Սնանկության դատարանը գործի վարույթը կարճելու մասին որոշումը կկայացնել մինչև «Հայաստանի Հանրապետության փորձագիտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի փորձագետի կողմից 16.08.2017 թվականին եզրակացություն տալը. իր հերթին Դատարանը, Կառավարչի կողմից այդ մասին տեղեկացվելու կամ օրենքով սահմանված այլ եղանակով այդ մասին ավելի վաղ տեղեկանալու պայմաններում «Հայաստանի Հանրապետության փորձագիտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ին կառաջարկեր չանցկացնել շինարարատեխնիկական և ապրանքագիտական փորձաքննություն, որի արդյունքում չէր առաջանա 101.000 ՀՀ

դրամի չափով փորձաքննության կատարման ծախս, այսինքն՝ կկանխվեր փորձաքննության անցկացման հետ կապված ծախսի առաջացումը:

Նման պայմաններում Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ Կառավարիչը, անձնական պատասխանատվություն կրելով իր լիազորություններն իրականացնելիս դրսևորած վարքագծի (գործողության, անգործության) համար, կրում է իր անգործության հետևանքով առաջացած փորձագիտական ծախսերը հատուցելու պարտականությունը:

Վճռաբեկ դատարանը, անդրադառնալով Կառավարչի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքում նշված հիմքերին, արձանագրում է, որ դրանք անհիմն են և չեն կարող բավարար հիմք հանդիսանալ Վերաքննիչ դատարանի դատական ակտը բեկանելու համար, քանի որ վերը նշված փորձաքննությունը մինչ բողոքաբերի՝ Կառավարիչ նշանակված լինելը նշանակված լինելու հանգամանքը որևէ ազդեցություն չի կարող ունենալ դրանից հետո դրսևորած անգործության առումով, իսկ սույն քաղաքացիական գործով որպես հայցվոր միայն 14.07.2020 թվականին ներգրավված լինելու հանգամանքը վերջինիս չէր խոչընդոտում մինչ այդ՝ որպես սնանկության գործով կառավարիչ, որպիսի կարգավիճակը ձեռք է բերել դեռևս 02.04.2015 թվականին, ևս ձեռնարկել «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքից բխող համապատասխան գործողություններ, այդ թվում՝ համապատասխան դիմում ներկայացնելու միջոցով սույն քաղաքացիական գործով ավելի վաղ ներգրավվել դատավարությանը և դրա արդյունքում կատարել համապատասխան դատավարական գործողություններ»:

Մինչդեռ, անդրադառնալով վերոնշյալ եզրահանգումների հիմնավորվածությանը, հարկ եմ համարում արձանագրել հետևյալը.

Սույն գործով ստորադաս դատարաններն անտեսել են այն կարևորագույն և էական հանգամանքը, որ ՀՀ Արարատի և Վայոց ձորի մարզերի ընդհանուր իրավասության դատարանի թիվ ԱՎԴ/0019/04/11 սնանկության գործով 06.12.2019 թվականի վճռով վարույթը կարճվել է և դադարեցվել են նաև Արթուր Հովհաննիսյանի սնանկության գործով կառավարիչ Կամո Հարոյանի՝ «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված իրավունքներն ու պարտականությունները, հետևաբար սույն քաղաքացիական գործով վերջինս այլևս չէր կարող հանդես գալ որպես պատշաճ հայցվոր, մինչդեռ Դատարանը միայն 14.07.2020 թվականի «Գործի քննությունը վերսկսելու մասին» որոշումից հետո է ծանուցել Կամո Հարոյանին և վերջինիս ներգրավել է սույն գործի քննությանը:

Հարկ է արձանագրել, որ 06.12.2019 թվականի վճռով սնանկության վարույթը կարճվելու և սնանկության գործով կառավարչի լիազորությունները դադարած ճանաչելուց հետո Կամո Հարոյանը սույն քաղաքացիական գործով այլևս որևէ դատավարական կարգավիճակ չուներ և այդ պայմաններում վերջինիս վրա չէր կարող դրվել դատական ծախսը՝ փորձաքննության վճարը փոխհատուցելու պարտականությունը: Այսինքն սնանկության գործով կառավարչի լիազորությունները դադարելուց հետո վերջինս որևէ կերպ չի կարող կրել քաղաքացիական գործի քննության արդյունքում գոյացած փորձաքննության ծախսը:

Հետևաբար, նման պայմաններում գտնում եմ, որ վճռաբեկ բողոքի հիմքի առկայությունը բավարար էր՝ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 390-րդ հոդվածի 2-րդ մասի ուժով Վերաքննիչ դատարանի որոշումը բեկանելու համար:

Հետևաբար սույն գործով անհրաժեշտ էր կիրառել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 405-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը բեկանելու և փոփոխելու Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը՝ նկատի ունենալով, որ առկա են ՀՀ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարանի 15.12.2020 թվականի որոշումը բեկանելու հիմքեր:

ԴԱՏԱՎՈՐ՝

ԷԴ. ՍԵԴՐԱԿՅԱՆ